

УДК 633.584.3

Наростання вегетативної маси енергетичної верби другого вегетаційного періоду залежно від терміну заготівлі садивного матеріалу та застосування гелю абсорбенту

Данюк Ю. С.*, Данюк В. О., Гринів С. М., Симоненко Н. В.

Український інститут експертизи сортів рослин, вул. Горіхуватський шлях, 15, м. Київ, 03041, Україна,
*e-mail: danyuk.yura@ukr.net

Мета. Встановити закономірність наростання наземної фітомаси енергетичної верби (*Salix* L.) залежно від терміну заготівлі садивного матеріалу та застосування гелю абсорбенту. **Методи.** Вимірвальний, польовий, математично-статистичний. **Результати.** Дослідження проводили впродовж 2020–2022 рр. в умовах дослідного поля Інституту біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН (Київська обл.), що знаходиться в зоні нестійкого зволоження Правобережного Лісостепу України. Насадження двох видів верби (*Salix triandra* L.) тритичинкова ‘Панфільська’ та (*Salix viminalis* L.) прутovidна ‘Збруч’ щорічно висаджували живцями завдовжки 25 см з 3–4 добре розвиненими бруньками на глибину 20 см, заготовленими у два терміни – восени (друга декада листопаду) й навесні (перша декада березня). Садивний матеріал перед висаджуванням додатково обробляли гелем абсорбентом *MaxiMarin*. У насадженнях культури другого року вегетації визначали біометричні показники молодих рослин – висоту, діаметр стебел та їхню кількість у кущі. Було встановлено, що не було достовірно-

го збільшення вегетативної маси таких показників як – висота рослин, товщина пагонів та кількість стебел залежно від періоду заготівлі садивного матеріалу та застосуванні гелю абсорбенту *MaxiMarin*. При застосуванні гелю абсорбенту за висаджування пагонів енергетичної верби сорту ‘Збруч’, заготовлених восени, забезпечено достовірний приріст стебел порівняно з контролем – без застосування гелю абсорбенту, при заготівлі садивного матеріалу навесні обох сортів енергетичної верби. У другому році вегетації з середніми даними за три роки спостерігалася тенденція збільшення приросту висоти та товщини стебел енергетичної верби прутovidної сорту ‘Збруч’, порівняно з енергетичною вербою тритичинковою сорту ‘Панфільська’ так як в останні дати обліку, навпаки, приріст висоти та товщини стебел сорту ‘Панфільська’ визначено більшим, ніж сорту ‘Збруч’ незалежно від строку заготівлі пагонів. Інтенсивність наростання вегетативної маси верби від чого залежить і вихід садивного матеріалу – живців або пагонів зумовлено як її висотою, так і діаметром стебел та їх кількістю. **Висновки.** Кількість рослин, висота, та діаметр стебел енергетичної верби в динаміці за вегетаційний період та в середньому за три роки залежала від сортових особливостей. Застосування гелю абсорбенту забезпечило приріст висоти рослин та діаметру стебел сорту ‘Панфільська’ при заготівлі пагонів восени, а сорту ‘Збруч’ – навесні.

Ключові слова: вид енергетичної верби; сорт; пагони; живці; гель абсорбент; висота; діаметр стебел; кількість рослин.

Yurii Daniuk

<https://orcid.org/0000-0001-8698-2161>

Viktoriia Daniuk

<https://orcid.org/0009-0004-0985-4480>

Svitlana Hryniv

<https://orcid.org/0000-0002-2044-4528>

Nataliia Symonenko

<https://orcid.org/0000-0001-9059-8728>

УДК 338.51:63

Ефективність використання мінеральних добрив філіями Українського інституту експертизи сортів рослин

Дубова І. Ю.

Український інститут експертизи сортів рослин, вул. Горіхуватський шлях, 15, м. Київ, 03041, Україна,
e-mail: idubova229@gmail.com

Мета. Визначення ефективності використання мінеральних добрив філіями Українського

інституту експертизи сортів рослин. **Методи.** Порівняльного, економіко-математичного та статистичного, абстрактно-логічного аналізу. **Результати.** Мінеральні добрива це основний засіб поліпшення родючості ґрунту та підвищення урожайності сільськогосподарських

Iryna Dubova

<https://orcid.org/0009-0001-9946-1004>

культур. Їх застосування покращує властивості ґрунтів, що позитивно впливає на їх родючість і є економічно вигіднішим з точки зору виробництва сільськогосподарської продукції та зростання валового внутрішнього продукту країни загалом.

Визначення ефективності використання мінеральних добрив (аміачної селітри, комплексного добрива – нітроамофоски) філіями Українського інституту експертизи сортів рослин (УІЕСР) упродовж останніх 5 років показав істотну різницю обсягів внесення мінеральних добрив на один гектар посівної площі. Так у 2020 та 2021 роках аміачної селітри було використано у 2 рази більше на 1 гектар у порівнянні з 2019 роком. А висока вартість нітроамофоски у 2022 році призвела до зменшення її використання на один гектар, порівняно з попередніми роками (до 2020 року – у 2,6 рази та до 2019 року – у 1,3 рази). І як результат – найвища рентабель-

ність діяльності УІЕСР спостерігалась саме у 2020 році.

Як показав аналіз, загальна сума нормативних витрат затверджених калькуляцій на проведення кваліфікаційної експертизи сортів рослин перевищує фактичні витрати на мінеральні добрива в 1,6 рази. **Висновки.** Забезпеченість мінеральними добривами та раціональність їх використання філіями Українського інституту експертизи сортів рослин – важливий фактор підвищення ефективності проведення кваліфікаційної експертизи сортів рослин. Використання мінеральних добрив економічно вигідне за умови, що дохід від реалізації продукції буде не меншим за витрати на вирощування сільськогосподарської продукції і попередження еколого-економічного збитку.

Ключові слова: економічна ефективність; мінеральні добрива; аміачна селітра; добриво комплексне; родючість ґрунту; урожайність.

УДК 633.11:631.53.027.2:632.95:631.86:631.559

Посівні якості та врожайність пшениці твердої ярої (*Triticum durum* Desf.) за обробки насіння протруйниками

Заїма О. А.*, Олефіренко Б. А.

Миронівський інститут пшениці імені В. М. Ремесла НААН України, с. Центральне, Обухівський р-н, Київська обл., 08853, Україна, *e-mail: oleksii.zaïma@ukr.net

Мета. Вивчити вплив використання сучасних протруйників на посівні якості насіння і врожайність пшениці твердої ярої в умовах Правобережного Лісостепу України. **Методи.** Польовий, лабораторний, порівняння, узагальнення та математичної статистики. **Результати.** Подано результати вивчення впливу обробки насіння протруйниками фунгіцидної та інсектицидної дії на посівні якості насіння й урожайність сортів пшениці твердої ярої 'МІП Ксенія', 'МІП Магдалена' і 'МІП Перлина'. При обробці насіння пшениці твердої ярої протруйниками активність кільчення підвищувалась на 10,7–27,3%, енергія проростання – на 1,7–6,0%, лабораторна схожість – на 1,0–2,7%. Кращі результати отримано на варіанті з обробкою насіння протруйником інсектицидної дії Тіатрин, ТН (0,4 л/т). В обробленого насіння досліджувані протруйники підвищували польову схожість на 4,0–5,5%. Від-

мічено, що при обробці насіння пшениці твердої ярої протруйниками різної дії підвищувалась виживаність рослин від 3,4 до 5,2%, за показників у контрольних варіантах 80,4–82,3%. Більшу виживаність (85,2–86,3%) отримано у варіанті з Тіатрином. У сортів пшениці твердої ярої рівень збереженого урожаю у варіантах із обробкою насіння становив 0,22–0,35 т/га. Найвищу врожайність отримано у варіантах із протруйниками Грінфорт Стар (1,2 л/т) і Тіатрин (0,4 л/т). **Висновки.** За результатами досліджень встановлено, що обробка насіння протруйниками різної дії сприяє підвищенню посівних якостей насіння і рівня урожайності. Більші показники енергії проростання, лабораторної схожості й урожайності отримано у варіантах із протруйниками Тіатрин (0,4 л/т) та Грінфорт Стар (1,2 л/т). Тому при протруйованні посівного матеріалу пшениці твердої ярої потрібно диференційовано підходити до вибору протруйників, враховуючи сортові особливості та ступінь і характер травмування насіння.

Ключові слова: пшениця тверда яра; обробка насіння; посівні якості; урожайність; протруйники.

Oleksii Zaima

<https://orcid.org/0000-0001-5714-6308>

Borys Olefirenko

<https://orcid.org/0000-0002-6652-9199>